

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1880.

Andra Kammaren.

N:o 1.

Efter det enligt grundlagens bud lagtida Riksdag i hufvudstaden samlats den 15 Januari 1880, sammanträdde dess Andra Kammare

Fredagen den 16 Januari

kl. 10 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades af den ledamot, som bevistat de flesta riksdagar, representanten för Venersborg och Åmål, Herr Grefve Eric Sparre, som helsade Kammaren med följande tal:

Då det, äfven denna gång, tillkommer mig, såsom den äldste bland oss, mine Herrar, att öppna detta Kammarens första sammanträde, ber jag att få helsa Eder välkomna till förestående arbeten.

Bland föremålen för desamma torde icke förekomma de ämnen, som vid föregående riksdagar ådragit sig synnerlig uppmärksamhet: Härordningen och Grundskatterna, enär dessa för närvarande äro under utredning af de, till följd af senaste Riksdags önskan, af Kongl. Maj:t utsedde komiterade.

Desto mera tid och uppmärksamhet kan således egnas åt andra föreliggande frågor, bland hvilka jag i första rummet tillåter mig nämna utvecklingen af vårt näringslif.

Sedan vårt jernvägsnät under en jernförelsevis ganska kort tid och med ansträngningar, som, efter hvad man förmenat, mer än motsvarat våra krafter, blifvit fullbordadt, tillkommer det Riksdagen, som dels sjelf åstadkommit, dels genom understöd bidragit till anläggningen deraf, att tillse det ändamålet med desamma, som tillika är vilkoret för deras bärighet: näringarnes utveckling, icke hämmas, men deremot, så vidt med statens väl afvägda intressen är förenligt, i möjligaste mätto befordras. Det är, mine Herrar, jag ber att, till undvikande af misstyding, få högt förklara det, *icke* tull-lagstiftningen jag härmed afser. Äfven om jag hyste en sådan åsigt — skulle jag icke kunna missbruka denna plats, genom bekämpande af den motsatta, som kunde vara flertalets. Härtill kommer att, om också andra län-

ders åtgärder i nämnda hänseende skulle kunna anses nödga oss till motsvarande, sådant åtminstone föga öfverensstämmer med detta sträfvande för lättad samfärdsel mellan jordens olika delar, som är tidens lösen.

Nej, hvad jag här afser är något helt annat och hvarom alla torde enas. Just denna lättade samfärdsel, i förening med det allt mera utsträckta användandet af naturkrafterna och den nästan till febertillstånd sporrade uppfinningsförmågan, som utgör ett hufvuddrag i nutidens näringslif, har förändrat alla gamla förhållanden, nästan omgestaltat jorden och åt det menliga arbetet gifvit en annan karakter. Här gäller att följa med. Vår modernäring, landtbruket, redan tryckt, men ännu mera hotadt af exporten från, å ena sidan, Amerika, — detta land som med en ypperlig, delvis nybruten, jordmån och ett för sädesodling och boskapsskötsel särdeles gynnsamt klimat, under det jord erhålles till lågt pris, derjemte bebos af ett folk, som med oöfverträfflig energi begagnar sig af sina naturliga fördelar — å den andra sidan Ryssland, också begåfvadt med en ypperlig jordmån i trakter, som småningom nås af jernvägar — också mäktigt af en oberäknelig utveckling, som, just efter ett utmattande krig, framträder och förvånar — landtbruket måste anstränga sig till det yttersta, för att med vetenskapens, erfarenhetens och konstens hjälpmedel aftvinga jorden rikare skördar och tillgodogöra sig fördelar, som lemnats obegagnade. Invaggom oss icke i den villa, att vi på detta fält gjort stora framsteg. De äro tuppffjät i jämförelse med andra folks.

Äfven vår fabriksindustri behöfver mer än någonsin vetenskapens ledning statsmakternas omhuldande i den kamp som trycker den.

Och slutligen: den lilla industrien, samt den i utlandet såsom för oss egendomlig betecknade husslöjden, till hvilken, i den mån de stora maskinerna fullgöra det för dessa möjliga arbete, flera händer skola vändas, allteftersom nya behof framkalla nya näringsgrenar, tarfvar, icke blott utbildande af konstfärdighet, skicklighet och smak, men — äfven den — enklare maskiner, det oeftergiftiga vilkoret för dess utveckling, hvarförutan denna industri ej heller kan bestå, och således jemväl omhuldande till befordrande af uppfinningar och understödande af dem.

Om också icke alla dessa behof kunna af statsmakterna tillgodoses, så torde de likväl icke heller böra förbises; och obestridligt är att mer än en fråga eller institution, som med dem haft beröring, blifvit undanskjuten af de så kallade stora frågorna, hvilka för ett litet land hittills lyckligtvis till följd af förhållandena varit mindre trängande.

Det är genom en i ostördt lugn fortsatt idoghet och arbetsamhet, de äfventyrliga spekulationernas naturliga motståndare, vi kunna hoppas på en ökad kapitalförmögenhet, som motverkar farhågorna för skuldsättningen till utlandet, genom beredande af arbetstillfällen, förekommer ej mindre emigrationen af våra bästa arbetskrafter, eller dessas sammangaddning till våldsamt hot, än äfven brödlösheten och fattigskattens tillväxt, samt slutligen på ett naturligt sätt ökar bevillningssumman, utan tillgripande af oerhörda taxeringsåtgärder eller

tilläggsbevillning, och såmedelst samt genom tilltagande rörelse, experimenterande med nya skattetitlar, småningom utjemnar den tillfälliga skilnaden i statens inkomster och utgifter, som torde blifva värt närmaste bekymmer.

På civillagstifningens område torde af föregående Riksdagar begärda och till vissa delar diskuterade förslag komma att oss föreläggas, hvilka lära komma att taga tid och uppmärksamhet i anspråk.

Oafsedt härordningen erfordras, enligt hvad jag såsom embetsman erfarit, stadganden afseende att hafva reda på och i nödfall uppbåda beväringen, hvartill förslag, att döma af infordrade utlåtanden, torde komma att föreläggas.

Våra religionsfrihetsifrare, som, tvärtemot hvad jag föreställt mig och de allestädes uppstående missionshusen synas antyda, lära vara förhindrade i sin verksamhet, torde icke underlåta att framställa förslag till undanrödjande af dessa hinder.

Med ett ord: föremål för vår verksamhet lära icke komma att fattas oss. Mätte vår förmåga förslå till deras lösning till fromma för Konung och Fädernesland!

§ 2.

På anmodan af Herr Ordföranden hade undertecknade åtagit sig att tills vidare föra Kammarens protokoll.

§ 3.

Herr Ordföranden uppläste följande med särskild, likaledes uppläst skrifvelse från Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet honom tillsända protokoll rörande granskningen af fullmakterna för de Kammarens ledamöter, hvilka valts sedan sista riksdagen, jemte förteckning å dessa ledamöter:

Protokoll hållet inför Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet vid lagtima Riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1880.

Sedan, till följd af stadgandet i § 32 Riksdagsordningen, Herr Statsrådet och Chefen för Kongl. Justitiedepartementet anmodat tre bland Fullmäktige i Riksbanken och tre bland Fullmäktige i Riksgäldskontoret att närvara vid den granskning af riksdagsmannafullmakter, som jemlikt Riksdagsordningens nämnda § denna dag borde ega rum, så infunno sig nu i anvisad lokal inom Kongl. kanslihuset, af Fullmäktige i Riksbanken: Herrar Kammarherren m. m. Grefve C. Lewenhaupt, f. d. Statsrådet m. m. P. J. von Ehrenheim och Hemmansegaren Liss Olof Larsson samt af Fullmäktige i Riksgäldskontoret: Herrar Öfverstekammarjunkaren m. m. Friherre G. S. Åkerhielm, Sekreteraren m. m. P. Samzelius och Byråchefen m. m. O. R. Themptander.

Vid den granskning af ingifna fullmakter för ledamöter af Andra Kammaren, som härvid företogs, anmärktes att den af Hofrättsasses-

soren Axel Leonard Senell aflemnade fullmakt för honom att vara ledamot af Andra Kammaren för Kristianstads och Cimbrishammns städer icke, såsom i 20 § Riksdagsordningen föreskrifves, blifvit undertecknad af magistraten, utan endast af en magistratsledamot å magistratens vägnar, hvilket här antecknades, på det Kammaren måtte komma i tillfälle att utöfva sin pröfningsrätt huruvida berörda fullmakt ändock finge såsom giltig antagas.

Vidare anmärktes, att den af Häradshövdingen Per Gustaf Näsland i Hagaris aflemnade fullmakt för honom att vara ledamot af Andra Kammaren för Norra Ångermanlands domsaga var underskrifven med namnet E. Bergvall, utan att af fullmakten inhemtades att Bergvalls underskrift skett å domarembetets vägnar eller att han var domhafvande i nämnda domsaga, då valet hållits, hvilket jemväl här skulle antecknas, på det att, sedan från Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt upplysning vunnits huruvida E. Bergvall, den tid fullmakten var utfärdad, varit tillförordnad domhafvande i berörda domsaga, Kammaren måtte komma i tillfälle utöfva sin pröfningsrätt huruvida berörda fullmakt finge såsom giltig antagas.

Öfriga fullmakter ansågos böra godkännas.

Öfver hvad sålunda förekommit skulle protokoll meddelas Andra Kammaren; hvarjemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmakter blifvit aflemnade, skulle till Kammaren öfverlemnas samt fullmakterna till bemälda ledamöter återställas.

In fidem

L. Annerstedt.

Den i berörda protokoll omförmälda förteckning hade denna lydelse:

Förteckning å ledamöter af Riksdagens Andra Kammare, för hvilka fullmakter blifvit den 15 Januari 1880 till Chefen för Kongl. Justitiedepartementet aflemnade.

Stockholms stad.

Grosshandlaren John Lovén.

Stockholms län:

valkretsen Enköping, Södertelje, Norrstelje, Vaxholm, Öregrund, Östhammar och Sigtuna.	}	Handlanden Gustaf Adalrik Ekdahl.
Södertörns domsaga.		

Jönköpings län:

Jönköping.	Handlanden Frans Gustaf Sandvall.
------------	-----------------------------------

Kristianstads län:

Kristianstad och Cimbrishamn.	Hofrättsassessoren Axel Leonard Senell.
-------------------------------	---

Malmöhus län:

Onsjö härads valdistrikt af Rönne- bergs, Onsjö och Harjagers härads domsaga.	}	Hemmansegaren Anders Fredrik Petersson i Sibbarp.
---	---	--

Torna härads valdistrikt af Bara } Hemmansegaren Nils Nilsson i Stäfvie.
 och Torna härads domsaga. }
 Wemmenhögs härad. Hemmansegaren P. Pehrsson i Stora Isie.

Wermlands län:

Eldfals och Nyeds domsaga. } Klockaren i Ekshärads socken, Skol-
 } läraren Carl Ekman.

Vester-Norrlands län:

Norra Ångermanlands domsaga. } Häradsdomaren Per Gustaf Näslund
 } i Hagaris.

§ 4.

Anställdes upprop af Kammarens ledamöter, dervid såsom från-
 varande antecknades Herrar Bernhard Martin, Adolf Ferdinand He-
 lander, Adolf Ludvig Frithiof Torpadie, Anton Julius Lyth, Petter
 Larsson i Lilla Fole, Carl August Bohström, Christen Assarsson, Carl
 Herslow, Gustaf Andersson i Sollebrunn och Karl Henrik Berlin.

Herr Helander hade till Herr Ordföranden insändt en skrivelse
 af innehåll, att han, i anseende till dödsfall inom sin familj, blifvit
 urståndsatt att i rätt tid infinna sig vid Riksdagen och af sådan an-
 ledning anhölle, att Kammaren behagade lemna honom ledighet från
 riksdagsgöromålen under 14 dagar till den 29 i denna månad.

Herr Torpadie hade likaledes i skrivelse till Herr Ordföranden
 anmält, att han, på sätt bifogadt läkarebetyg utvisade, vore af sjuk-
 dom hindrad att till denna dag inställa sig, samt tillika af ofvan upp-
 gifna anledning anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen till Mån-
 dagen den 19 dennes.

Med anledning af Herrar Lyths, Larssons och Bohströms ute-
 blifvande anmälte Herr Sjöberg, att enligt honom tillhandakommet
 telegram de blifvit hindrade att komma tillstädes, derigenom att det
 ångfartyg, med hvilket de skulle öfverresa från Visby, måst för storm
 blifva qvarliggande i nämnda stad.

Herrar Herslow och Berlin hade, hvar för sig, till styrkande af
 sina förfall insändt läkarebetyg.

För Herr Berlin anhöll, enligt uppdrag, Herr Burman på grund
 af det sålunda visade förfallet om ledighet från riksdagsgöromålen till
 den 30 innevarande månad.

§ 5.

Med anledning af de två anmärkningar, som, enligt hvad § 3
 här ofvan gifver vid handen, förekommit vid den der omförmålde

fullmaktsgrensning, företogs nu till afgörande frågan om de fullmakter, anmärkningarne afsågo.

Först föredrogs den till Kammaren hänskjutna frågan om fullmakten för representanten för Kristianstad och Cimbrishamn, Hofrättsassessorn Axel Leonard Senell.

Dervid yttrade:

Herr Sjöberg: Det vill synas mig, att den nu i fråga varande fullmakten bör provisoriskt godkännas. Ett definitivt godkännande af samma fullmakt torde icke vara lämpligt, enär man bör söka förekomma, att magistraten i Kristianstad framdeles gör sig skyldig till samma förbiseende, som nu blifvit anmärkt. Jag hemställer derfore, att Herr Senell måtte åläggas att, så fort ske kan, införskaffa och till Kammaren aflemna en af bemälde magistrat i grundlagsenlig ordning upprättad och behörigen underskrifven fullmakt.

I enlighet med Herr Sjöbergs yrkande beslöt Kammaren att provisoriskt godkänna i fråga varande fullmakt med åläggande för Herr Senell att införskaffa och till Kammaren aflemna ny fullmakt, underskrifven af magistraten på det sätt i § 20 Riksdagsordningen föreskrifves.

Derefter företogs frågan om den fullmakt som aflemnats af representanten för Norra Ångermanlands domsaga, Häradsdomaren Per Gustaf Näslund.

Ordet begärdes af Herr Sjöberg, som yttrade: Såvida icke någon ledamot från det län, Herr Näslund tillhör, kan intyga, att den person, som undertecknat den fullmakt, hvarom nu är fråga, varit dertill behörig, anser jag böra upprepa den framställning, jag tillät mig göra beträffande den för representanten för Kristianstad utfärdade fullmakt, och detta så mycket hellre, som en tillförordnad domare med ännu större skäl än en ordinarie magistrat bör sättas i tillfälle att rätta hvad i anmärkta hänseendet må hafva blifvit feladt.

Herr Ordföranden uppläste derpå ett honom tillhandakommet intyg af Sekreteraren i Kongl. Svea Hofrätt af innebåll, att Hofrätten den 26 Augusti 1879 förordnat vice Häradshöfdingen Ernst August Robert Bergvall att under September och Oktober månader samma år förvalta domarembetet i Norra Ångermanlands domsaga.

Efter uppläsning af detta intyg begärdes ordet af

Herr Carl Anders Larsson: Det är obehörigt att ålägga den enskilde representanten några besvär och kostnader för kompletterande af en fullmakt, som genom domhafvandens felaktighet är kassabel. Rättast vore, att Kammaren anmäler saken hos Justitieministern med

anhållan, att denne ville tillhålla de felaktige embetsmännen att utfärda grundlagsenliga fullmakter utan att representanten härmed besväras.

Herr Liss Olof Larsson: Vid flera föregående tillfällen, då jag deltagit i granskning af fullmakterna inför Chefen för Justitiedepartementet, hafva fullmakter godkänts, som ej varit underskrifna å embetets vägnar, så snart de underskrifvits af den ordinarie domhafvanden och man således af statskalendern eller eljest kunnat se, att de underskrifvits af rätt man. Då numera styrkts, att den som undertecknat Herr Näslunds fullmakt varit förordnad domhafvande i domsagan vid den tid valet egt rum, synes det mig som om fullmakten kan godkännas, hvilket jag yrkar, då man väl skäligen icke bör fordra mer af en extra än af en ordinarie domare.

Efter slutad öfverläggning beslöt Kammaren att godkänna den af Herr Näslund aflemnade fullmakt.

§ 6.

På sätt § 4 här ofvan utvisar, hade en del ledamöter anmält förfall för uteblifvande. Då frågan om dessa förfalls godkännande nu anmälades blef, på derom gjordt yrkande, frågan om herr Helanders förfall och hans ansökan om ledighet från riksdagsgöromålen bordlagda. De förfall åter, hvilka Herrar Torpadie, Lyth, Larsson, Boström, Herslow och Berlin skriftligen eller genom annan anmält, blefvo hvart efter annat godkända såsom laga förfall.

§ 7.

Uppläste Herr Ordföranden en af hans Excellens Herr Statsministern till honom aflåten skrifvelse med underrättelse, att Hans Maj:t Konungen denna dag klockan 12 å kungliga slottet mottager den deputation, som enligt § 33 Riksdagsordningen har att hos Konungen begära Talman och vice Talman för Kammaren; och tillkännagaf Herr Ordföranden, att han anmodat Herrar Friherre Fock, Lovén, Friherre Cederström, Ekdahl, Sandvall, F. G. Senell, Nils Nilsson i Stafvie, Johannes Andersson i Knarrevik, Smedberg, Ekman, Westin och Näslund att utgöra denna deputation med Herr Friherre Fock såsom ordförande.

§ 8.

Återkom den i näst föregående paragraf omförmälda deputation, och anmälde dervid dess ordförande, att Konungen utnämnt till Talman Herr Grefve Arvid Fredriksson Posse och till vice Talman Herr Olof Wijk.

§ 9.

Den nyutnämnde Talmannen öfvertog klubban och helsade Kammaren med följande tal:

Mine Herrar af Andra Kammaren!

I det ögonblick, då jag, kallad af Konungen, nu inträder i utöfning af mitt grannliga och ansvarsfulla kall att leda Edra öfverläggningar, önskar jag af hela mitt hjerta lycka och framgång åt Kammarens förestående arbete för ett älskadt fosterlands väl, för befastande och utveckling af dess frihet och sjelfständighet.

Under förhoppning att fortfarande få åtnjuta välvilligt öfverseende, anhåller jag vördsamt att städse få vara innesluten i Kammarens vänskap och förtroende.

§ 10.

På framställning af Herr Talmannen beslöt Kammaren att vid morgondagens sammanträde utse Kammarens sekreterare.

§ 11.

I enlighet med Herr Talmannens förslag beslöt Kammaren att vid sammanträde nästa måndag företaga val af:

- 1:o. Tre ledamöter i talmanskonferensen.
- 2:o. Två ledamöter att tillsammans med två från Första Kammaren valde hafva inseende öfver Riksdagens kansli;
- 3:o. Åtta ledamöter, hvilka enligt Riksdagsordningen och Kammarens arbetsordning skola jemte Talmannen tillsätta kansli och vaktbetjening hos Kammaren, samt
- 4:o. Tre ledamöter att enligt Kammarens arbetsordning hafva vården om Kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 12.

Beslöts, likaledes på framställning af Herr Talmannen, att med stöd af § 14 i Kammarens arbetsordning anvisa de två nedersta platserna i främsta stolraden till venster om talmansbordet till särskilda talareplatser för dem bland Kammarens ledamöter, hvilka vid yttrandens afgifvande önskade begagna en sådan plats.

Kammarens ledamöter åtskildes omkring klockan $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

E. Thomasson.

Moritz Rubenson.